

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 5560
Tarih: 24.02.2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tehlike Altındaki Dillerin Korunması Amacıyla Bazı Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifim ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Garo PAYLAN

Diyarbakır Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Tarih:	04 Mart 2020
	Esas No: 2/2658

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
24 Şubat 2020
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
24 Şubat 2020
No: 624224
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde var olan tekçi bakış açısı; anayasada yer alan insan haklarına saygılı, demokratik, eşitlikçi ve sosyal hukuk devleti olma iddiasıyla çelişmektedir. Çeşitliliği yok sayan, çoğulculuğu dışlayan, Türkçe dışında, tüm dilleri yok olmaya mahkûm eden mevcut politik anlayış, Türkiye coğrafyasındaki dillerin yok olma tehlikesini beraberinde getirmiştir.

21 Şubat, Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO) tarafından, "Uluslararası Anadil Günü" ilan edilmiştir. Yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan dillere ilişkin veriler, UNESCO tarafından "Tehlike Altındaki Diller Atlası"nda sıralanmaktadır. Söz konusu diller, risk altında olma durumlarına göre "kırılgan, tehlike belirgin, tehlike ciddi, tehlike ağır derecede ve kaybolmuş dil" olarak sınıflandırılmaktadır. UNESCO Diller Atlasında, Türkiye'de üç dilin tamamen yok olduğu, on beş dil için ise çeşitli seviyelerde yok olma tehlikesi bulunduğu belirtilmektedir. Kapadokya Yunancası, Mlahso, Ubik dilleri kaybolmuş dil durumundadır. UNESCO'ya göre, Türkiye coğrafyasında bulunan, Batı Ermenicesi, Abhazca, Adigece, Kabar-Çerkes, Zazaca, Abazaca, Hemşince, Lazca, Pontus Yunancası, Romanca, Suret, Gagavuzca, Ladino, Turoyo ve Hertevin dil/lehçeleri ise yok olmak üzeredir.

Tarih içinde, bu topraklarda var olmuş kadim halklara ait dillerin, gelecek nesillere aktarılamaması ve gündün güne yok olması, çoğulculuğu ve kültürel çeşitliliğin getirdiği zenginliği dışlayan hâkim bakış açısının bir sonucudur.

Bu bağlamda, yalnızca bulunduğumuz coğrafya için değil bütün dünya halkları için kültürel ve yaşamsal önem arz eden anadillerin korunması ve yaşatılması adına sorumluluk alınmalı ve etkin politikalar yürütülmelidir. Türkiye Devleti, bulunduğu topraklardaki çok kültürlülüğü ve çok dilliliği inkâr etmeyip, bilakis birer değer olarak kabul edip yaşatmaya çalışarak, dünya mirasını korumak adına önemli bir adım atmış olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Osmanlı İmparatorluğu döneminde resmi okullarda okutulan ve kamusal alanda görünürlüğü olan, devletin resmi gazetesinin dahi yayınlandığı Batı Ermenicesi, Rumca gibi bazı dillerde ülke tarihi ve kültürü bakımından kaynak sayılabilecek birçok önemli eserin

varlığını hesaba kattığımızda, bu dilleri öğrenmenin ve bu diller üzerinde araştırma imkânlarının sağlanmasının önemi bir kez daha açığa çıkmaktadır.

Dolayısıyla, bu dillerin yükseköğretim kurumlarında öğretilmesi ayrı bir önem arz etmektedir. Madde ile yok olma tehlikesi altında olan diller için enstitüler kurulması, üniversitelerde bölümler açılması öngörülmektedir.

MADDE 2- Türkiye’de tehlike altındaki dillerde üretilmiş kültürel ve sanatsal eserlerin tanıtılması ve Türkçeye tercüme edilerek yaygınlaştırılması, yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan dillerin günümüze kazandırılması ve öğrenilerek yaşatılmasının teşviki için önem taşımaktadır. Madde ile ilgili bakanlıkların desteğiyle, yok olmakta olan dillerle ilgili bilimsel, kültürel ve sanatsal projelere destek verilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 3- Yok olmakta olan dillerin yaşayan dillere dönüştürülmesi için, bu dillerin öğrenilmesi ve gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir. Öğretmenler yetiştirilmesi ve atanması ise bunun gerçekleşebilmesinin temel koşulu olmaktadır. Madde ile Milli Eğitim Bakanlığı’nın, yok olmakta olan dillerle ilgili bilimsel, kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yürütülebilmesi için eğitimci yetiştirilmesini ve ilgili kurumlara atanmasını sağlamak yönünde faaliyetler yürütmesi öngörülmektedir.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5- Yürütme maddesidir.

**TEHLİKE ALTINDAKİ DİLLERİN KORUNMASI AMACIYLA BAZI
KANUNLARDA VE BİR KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa 50 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Yaşayan dil ve lehçeler ile tehlike altındaki dillerin korunması

MADDE 50/A- Lisans ve lisansüstü öğretimde, Anadolu coğrafyası ile komşu coğrafyalarda tarihsel olarak kültürel birikimin bileşenlerini oluşturan yaşayan ve tehlike altındaki dillerin korunması yönünde öğretim programları düzenlenmesi ve bu dillere ilişkin araştırmalar

öncelikle yapılır. Yükseköğretim kurumları bu yönde gerekli planlamayı yapmak ve önlemleri almakla yükümlüdür. Yükseköğretim kurumları, söz konusu yükümlülük dâhilinde aldıkları önlemler ile gerçekleştirdikleri faaliyetlere ilişkin olarak hazırlayacakları raporları yıllık olarak Üniversitelerarası Kurula sunar. Üniversitelerarası Kurul, tehlike altındaki dillerin korunması için pilot projeler yürütecek üniversiteler belirlemeye yetkilidir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, üniversitelerin görüşü alınarak Üniversitelerarası Kurulca hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 2- 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- Anadolu coğrafyası ile komşu coğrafyalarda tarihsel olarak kültürel birikimin bileşenlerini oluşturan yaşayan ve tehlike altındaki dillerin korunması yönündeki eğitim ve öğretim faaliyetlerine dönük projeler ile araştırma ve sanat projeleri, Millî Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca öncelikle desteklenir.”

MADDE 3- 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 37 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(12) Millî Eğitim Bakanlığı, yaşayan ve tehlike altındaki dillerin korunması yönündeki örgün eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütecek öğretmen kadrosunun yetiştirilmesi için Yükseköğretim Kurulu ile işbirliği içinde gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Bu kapsamda yapılacak öğretmen atamalarına ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenir.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.